

ПЕДАГОГІКА ВД. УШИНСЬКОГО

Дем'янчук А.С.

Рівненський економіко-гуманітарний
інститут, доктор пед.маук, академік
МПА, професор

Українська педагогічна наука у своїй діяльності постійно вивчає багатющу спадщину, вироблену людством упродовж багатьох століть, живиться її невмирущим джерелом. Без знання того, як у минулому наші предки виховували підрастаюче покоління, неможливо розв'язати по-науковому складні питання виховання молоді незалежної України. Тільки глибоким знанням про питання виховання дітей нашими предками, про те, які завдання розв'язувала в минулому з проблем навчання і виховання педагогічна наука України, можна сьогодні будувати нову українську школу і педагогіку.

У цьому напрямку велике значення має вивчення вченими і вчителями педагогічної спадщини видатного українського педагога, творця наукової педагогіки К.Д. Ушинського. Ідеї великого педагога і тепер спрямовують школу; вчителів, школярів на вивчення навколишнього світу, вчать досліджувати, пояснювати ті питання, які бачить кожна людина, що відбуваються навколо нас.

Формування всебічно розвиненої особистості - громадянина нашої незалежної держави, здатної до творчої суспільно корисної праці, людини-громадянина, для якого служіння Батьківщині є найвищою метою нашої держави у галузі освіти та педагогіки. І тут, безперечно, твори К.Д. Ушинського є глибоким джерелом, з якого вчителі черпають знання для поліпшення виховної роботи з дітьми, для розвитку української педагогічної науки.

Досліджуючи твори великого педагога, слід відзначити, що вже у перших своїх творах він глибоко проаналізував багато життєвих питань навчання і виховання дітей. В статті "Про користь педагогічної літератури" автор ще в 1857 році стверджував думку про те, що питання створення самостійної педагогічної літератури є надзвичайно актуальним, першочерговим громадсько-політичним завданням кожної держави. К.Д. Ушинський був переконаний в тому, що ні одна держава не зможе здійснити перебудову народної освіти, якщо не буде їй сприяти в цьому питанні педагогічна література, на яку, за його словами, спирається "будь-який міцний успіх суспільства в справі виховання". Стаття "Про користь педагогічної літератури" була першою педагогічною працею у світовій

педагогіці, яка несла в зародку багато його провідних ідей. По суті, це - його програмна педагогічна праця, в якій були висунуті такі великі соціально-педагогічні проблеми, як народність виховання, залежність школи від умов розвитку суспільства, про роль педагогічної науки в суспільстві, про наукові основи педагогіки, співвідношення педагогічної теорії і практики, місце й роль виховання в педагогічному процесі, педагогічна майстерність та ін.

К.Д. Ушинський питання навчання і виховання молоді завжди ставив на одне з перших місць, залишаючи в тіні політичні проблеми. Хоча досвід політичної боротьби ЙОГО ПОСЛІДОВНИКІВ і суспільне життя Європи не пройшли без нього. І він дуже часто відгукувався на ті чи інші політичні події в країні.

Розробляючи питання теорії і практики на основі своєї філософської і суспільно-політичної концепції, К.Д. Ушинський успішно розкрив загальні фундаментальні проблеми педагогіки як науки про виховання людини. "Основою виховання повинна бути й керувати філософська ідея", - писав він. Педагогіка є "наука філософська" і тому потребує єдності ідей.

Вершиною його педагогічної діяльності є класичні праці: "Людина як предмет виховання", "Рідне слово". "Дитячий світ" та багато інших творів, які здобули велику популярність і ввійшли у золотий фонд української педагогіки та світової педагогічної літератури. Підтвердження думки багатьох вчених педагогів (Ананьева Б.Г., Ліонського П.П., Бунакова М.Ф., Лордкипанідзе Д. О., Осовського Е.Г., Піскунова О.І., Сгумінського В.Я. та ін.) про те, що К.Д. Ушинський був великим педагогом Росії, заперечує сама його педагогічна діяльність, яка в переважній більшості, пройшла в Україні, його родина все життя прожила в Україні. Є припущення, що окремі його родичі проживали на Рівненщині, в Гасниках. Саме на Україні К.Д. Ушинський написав свої найвидатніші твори. Тому ми вважаємо, що він, перш за все, - великий український, а не російський педагог. Наукові праці видатного вченого-педагога України не втратили свого значення і сьогодні. Цінні поради про навчання і виховання дітей, викладені в його працях, широко використовують вчителі України у своїй роботі.